

Fåglar i Leksand

En tidskrift från Leksands fågelklubb

Pris 40 SEK

www.fagelklubben.leksand.nu

Nr 3, ÅR 2008

Redaktionen

Ansvarig utgivare

Staffan Müller 073-322 23 45

Redaktör/Layout:

Martin Linzie 073-048 54 54

Triogatan 8

656 36 Karlstad

e-post: martlinz100@student.kau.se

Medlemsregistret:

Mats Kaij 0247 - 136 03

Stationsgata 9E

793 39 Leksand

e-post: lfkaij@gmail.com

Utgivning och medlemskap:

Tidsskriften utges av Leksands

Fågelklubb och utkommer 4 num-

mer per år varav 2 tidningar och 2
programblad.

Pris: 40 kr

Tryckt av: Strands Tryckeri©

Medlemmar erhåller tidsskriften
gratis. Medlemskap i Leksands
Fågelklubb kostar 120 kr/år

Familjemedlemmar och ungdom-
mar (ej fyllda 21) betalar 40 kr/år

Avgiften sätts in på

Bg-konto 456-4373

c/o Leksands Fågelklubb

Innehåll

3. Ledare
4. Förändringar i fågelfaunan
6. En dag på fjället
9. Följ med till Skåne
10. Historien bakom bilden
12. En dag vid Brenäsviken
13. Hjälp oss hjälpa örnarna
14. Österlen i försommarskrud
16. Islandsresan
23. Den vitvingade som stod i vägen
24. Stöd ÖRN-72
25. Min finaste naturupplevelse
26. Nya medlemmar
27. Backsvalan 2008
28. Iakttagelser vid en kungsörnshäckning
33. Berguven inventeras 2009
34. Rovfågelsträck i Thailand
38. Sponsorer
39. Organisation

*Hjälp oss skydda värdefull
natur i Leksand!*

Leksands Naturvårdsfond

Pg. 449957-0

Framsida:

Lotta Adehed, Sidensvans (*Bombycilla garrulus*)

Baksida:

Magnus Ullman, Slaguggla (*Strix uralensis*)

Ledare

Staffan Müller

VARG I VEUM!

Det är inte lätt att vara vargkramare i Leksands kommun. För fågelskådare och fågelklubbar är ju vargen en tillgång tack vare att de jagar byte och lämnar kadaver till örn, korp, hackspettar, lavskrika m.fl. Naturen sköter här således, själv sin vinterutfodring av fåglar i skogsmiljö. Uppenbarligen finns det åtminstone två revir i västra Leksandsskogarna och någon strövvarg österut. Under årets älgjakt bandades hundarna och f.ö. pågick jakten som normalt.

Efter många års ”pajkastning” från både varghatare och vargkramare, hade jag hoppats att vi 2008 lyckats lösa språkförbistringen och kunnat resonera om de problem som är förknippade med vargens närvaro i vår natur. Inom jägarkåren finns det många som ser vargen som ett naturligt inslag i faunan och har accepterat ”gråbens” närvaro samt ”rättar mun efter matsäcken”. Vargens reduktion av älgstammen är avsevärd i deras revir. Forskning visar på att vargen tar ca 2 älgar/10 000 ha, för att kunna försörja sin flock under året. Som regel har också älgjägarna en avskjutning på ett par älgar/10 000 ha. Skogsägaren vill oftast inte ha mer än 6 djur på samma yta, beroende på betesskadorna. Jag tycker att man måste ta hänsyn till vargens närvaro när man förvaltar älgstammen och måste således öka tätheten av älg där det finns ett vargrevir. Det är jägarkåren som ansvarar för att älgstammen håller sig på en viss nivå och avskjutningen är den i särklass största faktorn som påverkar storleken på älgpopulationen. På 1980-talet hade vi 4ggr fler älgar än i dag! Reduceringen av älgstammen var ett krav från bl.a. markägarna och trafiksäkerhetsplanerarna.

När jag var med i länets rovviltgrupp var vi överens om att vargstammen skulle tillåtas öka till 200 individer innan en vargjakt skulle tillåtas. Detta har sedermera korrigerats till 20 föryngringar i stället för 200 djur i hela landet. Detta mål har också accepterats av den ”officiella” jägarkåren. 2008 har uppenbarligen detta mål uppnåtts och en förvaltning av vargstammen måste diskuteras. Jag kan, på grund av okunskap, inte ha några åsikter om, vilken minsta populationsstorlek som är relevant för vargens överlevnad i Sverige, men vill definitivt att frågan om jakt/förvaltning av vargstammen diskuteras mellan Naturvårdsverket och jägarna, av den anledningen att man har väntat på att vargstammen skall öka till den nivå som nu har uppnåtts.

Jag hoppas att överenskommelsen blir att vargstammen skall tillåtas öka ytterligare. 200 djur över hela landet låter som en väldigt låg siffra enligt mitt sätt att se på frågan. När jag säger ”hela landet” så menar jag också att det skall finnas varg även i södra Sverige. Jag har full förståelse för jägarkårens inställning till Naturvårdsverkets beslut att tillåta avlivning av den varg som har sprungit i Roslagens famn i höst. En arrogans mot glesbygden och en käftsmäll på jägarna! Detta underlättar definitivt inte mitt arbete som vargkramare och naturvårdare i Leksand!

Förändringar i fågelfaunan i Siljansbygden

Här fortsätter min miniserie om tänkbara förändringar i fågelpopulationerna i vår kommun i framtiden. I förra numret av Fåglar i Leksand dristade jag mig att spekulera om konsekvenserna av en förväntad klimatförändring. Nu skall jag försöka mig på att kalkylera i förväntade fågelbestånd med hänsyn tagit till skogsbruket. Det kommer motsägande uppgifter i mina uppskattningar och den kan bara visa hur svårt det är att sia om framtidens natur. Hör själva: I den föregående artikeln trodde jag att granen skulle få det svårt i kommunen ifall klimatet blir varmare. Med tanke på den nuvarande skogspolitiken kommer granen att prioriteras som art under nyplanteringar, tack vare att älgarna går väldigt hårt åt ungtallen. Detta är ett ungt fenomen. Långt in på 1990-talet var tallen den förhärskande arten i skogsbruket och även på typisk och traditionell granmark, planterades det fura. Så jag hoppas att Ni förstår att jag måste motsäga mig själv i mina spådomar.

Fåglarna i den framtida skogen i Leksand

Förutsättningar

Våra skogar kommer att genomgå en revolutionerande förändring i framtiden. Det kommer att bli ett ofantligt tryck på skogsbruket. Skogsindustrin skriker efter råvara och allt fler företag poppar upp som vill ha **sin del av kakan**. Tidigare var det egentligen bara massaindustrin och sågverken som konkurrerade om skogen och det räckte också till bränsleförbrjningen i de fåtal hus som eldades med ved. Det som inte dög ens åt massaindustrin levererades togs tillvara som ved. Alla försök att ta bort GROTEN (grenar och rötter) visade sig vara oekonomiska och försöken att tillverka massa av trädens rotsystem upphörde i början av 1990-talet. I dag ser det annorlunda ut på de nybrutna hyggena. Åter igen plockas **riset bort** och blir till bränslepellets. Det låter ju bra i återvinningens tecken, men problemet är att skogen måste konstgödslas eftersom man tar bort de naturliga näringsämnena som finns i GROTen. Effekterna av denna åtgärd hämmar ex.vis. tillväxten av bär, som i sin tur medför att vissa arter får svälta. Dessutom är det lämnade riset ett utmärkt habitat för skogens småfåglar. Skogens ålder innan avverkning sjunker också i takt med att skogsbruket rationaliseras. Långt in på 1980-talet bedömdes en avverkningsbar skog att vara i medeltal 90 år. I dag **krymper åldern** på skogen i de avverkningssanmälda skiften ner och redan nu kalkylerar man med att hugga i skog som är 60 – 70 år.

Även **trädslagssammansättningen** förändras. Från att företrädesvis plantera fura, har man i dag p.g.a. bl.a. älgbetesskadorna ersatt tallplantorna med gran. Detta får också konsekvenser på naturen i och med att älgen inte äter gran utan istället ger sig på lövet i skogen, främst är det **asp, sälg och rönn** som försvinner. Dessa trädslag är de mest värdefulla för fågellivet. Även de andra **lövträden kommer att minska** i antal eftersom biobränslet kommer att vara värdefullare i framtiden.

Körskadorna i skogen är också ett allvarligt hot mot fågelfaunan. I dag perforeras **skogsmarken** av skogsbilvägar och någon egentlig vildmark finns inte för de mest störningskänsliga arterna. Dock är det dräneringen som sannolikt är den mest allvarliga effekten av körskadorna. Nu för tiden avverkas skogen under hela året och skogsmaskinerna är så dyra i inköp, att man måste ha 3-skift och åretrunkörning för att finansiera sin investering. Körskadorna som sker på oöjlad mark medför att vattnet dräneras i hjulspåren och **marken torkar ut**. Det innebär att främst insektsfaunan hämmas och de insektsätande fåglarna minskar i antal. Även skogsbilvägarna förses med avvattnade diken som späder på uttorkningen av skogsmarken.

En skogsavverkning under fåglarnas häckningstid är självklart förödande för de häckande fågelarterna. I princip är alla fågelarter och deras bon fridlysta under yngelperioden, men det går alldeles utmärkt att skövla skogen i maj och juni då hundratals fågelbon per hektar förstörs. En drivning under den mörka perioden av dygnet innebär att maskinföraren inte har en chans att parera för de naturvärden som finns i skogen. Hålträd och risbon lämnas bara ifred ifall man har upptäckt dem i planeringsstadiet.

Hyggena tenderar också att bli **större** i dag. Det är till fördel för vissa arter, men till men för andra. Under hyggesfasen med en örtrikare undervegetation kommer vissa gnagare och insekter att gynnas. Det gynnar det öppna landskapets fåglar under kanske en 10-årsperiod innan skogen åter sluter sig. Skogsbrukets naturvårdshänsyn styrs via Skogsstyrelsens rekommendationer och innebär ett visst skydd för skogens fåglar. Problemet är att myndigheten som gjort ett jättejobb med nyckelbiotopsinventeringen, inte tagit hänsyn till fåglarnas krav på miljö, utan i stort sett bara verkat för de vedlevande svamparna och lavarna. Tyvärr räcker naturvårdshänsynen för violettgrå tagellav och de andra, inte till för lavskrikan och tretåig hackspett!

Några arter gynnas dock av de ”strukturella” hänsynen som tas. Det lämnas ex.vis högstubbar på hyggena i såväl Söder som Norr. Som regel lämnas aspen kvar på hyggena och de friställda klonerna innebär en förträfflig livsmiljö för vissa fågelarter, trots att skogen för övrigt är borta.

Sannolikt kommer det också att bli **minskande anslag till biotopskyddet**. Det är inte så populärt, rent politiskt, att som på 1990-talet besluta om nya skogsreservat. Det betyder att vi i framtiden får färre naturreservat avsatta och ”5 % -målet” ter sig avlägset. Det finns fler faktorer som avgör fåglarnas framtid i skogsbrukslandskapet men jag tar inte upp fler aspekter i den här artikeln och lämnar följande lista på tänkbara vinnare och förlorare i Siljansbygden, med det skogsbruksscenario som nämnts:

Vinnare

Ormvråk, fjällvråk, tornfalk, stenfalk, dalripa, skogsduva, slaguggla, hökuggla, gråspett, törnskata.

Förlorare

Duvhök, sparvhök, tjäder, orre, järpe, skogssnäppa, ringduva, pärluggla, sparvuggla, nattskärna, tretåig -, mindre -, större hackspett, grön göling, göktyta, trädlärka, gårdsmyg, rödstjart, buskskvätta, rödvinge-, kol-, tal-, dubbeltrast, trädgårds-, löv-, gran-, grön-, härm-, ärt-, törnsångare, svarthätta, kungsfågel, grå -, mindre-, svartvit flugsnappare, entita, tallita, tofs-, svart-, blå-, stjärntmes, talgoxe, nötväcka, trädkrypare, nötskrika, lavskrika, bofink, grönfink, grönsiska, mindre -, större korsnäbb, rosenfink, tallbit, domherre, stenkäck, videsparv. Således sorgliga konsekvenser av det framtida skogsbruket som jag innerligt hoppas att jag har fel på.

Lite av de energipolitiska konsekvenserna och även de nya naturvårdspolitiska effekterna har jag berört i denna artikel, med det finns ju fler aspekter än skogsbruket (ex.vis vindkraften) som kommer att belysas i kommande nummer av FiL. I nästa nummer beskriver jag de konsekvenser som modern jordbrukspolitik medför för fågellivet i Leksandstrakten.

Foto: Katarina Pajović

En dag på fjället

Text och bild:
Magnus Ullman

I juni 2007 tillbringade jag några dagar runt Leksand. Efter diverse goda tips från Staffan Mül-ler och delvis guidad av Mats Knutsson hade jag fått fin närkontakt med såväl slaguggla som gråspett – förutom att jag raderat mitt livs verkliga skamkryss från jordens yta: bäver. Staffan blev väl en smula upprörd över att jag inte visade en skräntärna på tillfälligt besök vid Limsjön vederbörlig aktning. Men är man bosatt i Skåne är det bara så att man föredrar en bra observa-tion på tretåig hackspett framför en dålig obs av en skräntärna.

Efter ytterligare tips från Staffan samt Conny Trogen gjorde jag under några dagar Fulufjället som på den tiden ännu var en lugn och stillsam plats utan det kändisskap som häckande jaktfolk drar med sig. Den 10 juni gick jag en heldagstur upp till Harrsjöarna i avsikt att njuta fjällnatur och fjällfåglar i allmänhet men också att få något användbart foto med mig hem. Är man sörlän-ning så är det för det mentala välbefinnandets skull nödvändigt att med regelbundna intervall få sig en dos kalfjäll.

Att fotografera fåglar har sina sidor

Att fotografera fåglar har sina sidor och det skulle jag få uppleva på Fulufjället. Att kombinera skådning och fotografering tycker jag generellt går bra – även om man får skåda i ett lugnare tempo än man annars skulle. Men det kan också vara fruktbart för skådandet och inte sällan ser man somligt som man i annat fall mest skulle hastat förbi.

Nackdelen är att om fotograferandet klickar, om uttrycket tillåts, kan det lägga sordin på hela skådningen så att man inte ens förmår uppskatta det fina man faktiskt har runt sig.

På väg upp på fjället passerade jag fantastiska vyer under en delvis blå himmel. Det hade regnat under natten men nu tittade solen fram här och var. En klart lysande sol kanske inte är bästa förutsättningen för bra foton, men man blir på gott humör. Jag fick tidig kontakt med en sjungande ringtrast. Den var skygg på trastars vis och fotografering var uteslutet. Men det är en härlig art, inte minst i sin häckmiljö på fjällslutningen.

Jag harvade på uppför. Rätt fågeltomt. Jag satt en stund vid några små gölar som såg lovande ut. Någon avlågsen gulärta men inte minsta skymt av simsnäppa.

Uppe på höjden med fin utsikt ner över Stora Harrsjön höll några gulärlor till på en liten plåtå. Jag bar ett litet portabelt gömsle med mig som jag satte upp för att eventuellt få chans på någon gulärlo. Men de höll sig hela tiden på respektfullt avstånd, retfullt nog.

Ljungpipare hade hörts lite längre bort, en sökte sig ner mot plåtån och plötsligt hörde jag den strax utanför gömslet på bara några meters håll. Jag tittade ut genom gluggen på gömslets högersida och där stod mycket riktigt en stilig ljungpipare. Vackert guldbroderad på ovasidan och mättat svartaktig nästan med sammetslyster undertill stod den på en bädd av rödbrunt, gulbrunt, rost och grönt, smakfullt belyst av den ännu ganska lågt stående solens varma strålar. En praktfull tavla! Fågeln stod egentligen fel till för fotografering och jag fick vrida objektivet åt höger så långt jag kunde och själv följa med åt vänster med ögat i sökaren så långt att jag nästan välte från min lilla pall inne i det trånga gömslet.

Ingen ljungpipare! Jag kunde inte hitta den! Desperat lät jag objektivet långsamt och stilla svepa runt. Ingen fågel! Jag kikade försiktigt ut genom gluggen på höger sida igen och kunde förbryllat konstatera att fågeln stod kvar på samma ställe. Jag noterade att den stod på spänn, litade nog inte helt på att det här gömslet var så ofarligt som det gav sig ut för att vara. Jag tog noga sikte, hävde mig över åt vänster, satte ögat i kamerasköparen och spanade under ökande desperation så långt åt höger jag kunde: ingen pipare! Till slut insåg jag motvilligt det ofrånkomliga och en titt i högergluggen bekräftade min misstanke: ljungpiparen hade flugit.

Den nordliga gulärlerasen thunbergi observeras förvisso regelbundet på sträck också i södra Sverige, men att se dessa smakfullt mörkhuvade fåglar bland fjällens lavar, örter och mossor var ändå något extra. Fulufjället, 10 juni 2007.

Mitt redan tidigare lätt ansträngda humör dök nu ner i botten. En sån absolut oförtjänt gratis megachans! Perfekt fågel i perfekt ljus med perfekt omgivning! Och jag bara slarvar bort alltihop. Fanns det möjligen någon kamerabutik här uppe på fjället där man kunde sälja sin utrustning och köpa ett crocketspel eller nånting mer passande i stället? Jaså inte det. I ren protest monterade jag ner gömslet och harvade vidare. Och nu var jag definitivt inte i stämning för att njuta av fjället utan grämde mig bara både över att jag inte kommit i närheten av något fotoläge i allmänhet och det bortslarvade ljunpiparläget i synnerhet. Småspov? Inte att tänka på. Gråsiska? Flög bara förbi.

Försök igen – även om det verkar hopplöst

Jag kom till ett litet område just vid stranden av Lilla Harrsjön där det höll till ytterligare några gulärlor. För en fågelfotograf finns bara en enda ledstjärna: Försök igen – även om det verkar hopplöst. Alltså: upp med gömslet igen. Nu gick det litet bättre. Några praktbilder fick jag inte, men bilder blev det i alla fall! Den nordliga gulärlerasen thunbergi observeras förvisso regelbundet på sträck också i södra Sverige, men att se dessa smakfullt mörkhuvade fåglar bland fjällens lavar, örter och mossor var ändå något extra.

Att fota från gömsle har naturligtvis sina fördelar, men nackdelen är att det tar en hel del tid att montera upp och montera ner. Om man inte får bilder man är särskilt nöjd med kan det kännas lite hopplöst efter ett dag. Nytt försök på ljunpipare – utan gömsle och utan resultat. Några sjöorrar låg i nästa tjärn. Jag lade mig vid kanten och väntade. Bilderna kan möjligen användas i någon Mystery bird-tävling men sådana bilder har man å andra sidan hundratals redan.

Silvertärna (*Sterna paradisea*)

Dagen var långt liden och jag hade nu påbörjat vandringen tillbaka ner mot bilen och civilisationen, en ganska tung vandring även om man är fullständigt bekant med förutsättningarna: det finns aldrig garantier för bra eller ens användbara bilder.

Vid nästa tjärn flög några silvertärnor omkring. Utan förhoppningar men med envisheten hos en drucken satte jag mig än en gång vid kanten och väntade. Och nu hade plötsligt min lycka vänt! En ensam men sällskaplig silvertärna kom fram till min sida av tjärnen och visade upp sig till full belåtenhet, både sittande och flygande trots att gömslet låg nerpackat bredvid mig. En av den svenska fågelfaunans mest gracila fåglar på fint fotohåll i fint medljus i härlig fjällmiljö! Bättre fotoläge kan man inte önska sig – och om det nu mest blev skitbilder så var det i alla fall inte fågelns fel, då hade jag bara mig själv att skylla. Några bilder blev faktiskt helt OK, och just denna silvertärna hamnade så småningom på omslaget till boken I fåglarnas värld.

På trötta ben men lätta fötter fortsatte jag neråt, nu på avsevärt bättre humör. Bra bilder på en enda fågel efter en hel dags vandrande kanske inte verkar mycket. Men i själva verket är det god utdelning. Halvhyfsade foton är inte så svårt att ta och det har varje fotograf gott om. En enda riktigt bra bild – jovisst, det är sannerligen värt en hel dags harvande. Speciellt om man desutom fått uppleva härlig natur, och nu var jag plötsligt på humör att ta in hela fjällupplevelsen till hundra procent.

Avslappad, nöjd och utan vidare ambitioner fick jag så höra tjejt-tjejt och några smalnäbbade simsnäppor flög förbi. De for iväg och lade sig i vattnet rätt nära en liten udde. Det var motljus men jag räknade ut att med en kringgående rörelse skulle jag kunna få dem i medljus så det var bara att gå tillbak en bit igen.

Simsnäppor är normalt ganska oskygga fåglar, så den här gången kunde jag faktiskt krypa fram mot mitt fotobjekt med en smula förhoppning om en lyckad manöver. Något gömsle behövdes inte den här gången heller, för speciellt en av simsnäpporna simmade villigt fram och tillbaka just intill stranden och lät sig avporträtteras. Också hon hamnade till slut i I fåglarnas värld. Mer än nöjd travade jag nerför slutningen och njöt i fulla drag av förtjusande fjällvyer i den allt lägre stående solen. Två härliga arter från Fulufjället på bild – det kändes som ett äkta hat-trick.

Följ med till Skåne!

Leksands Fågelklubb har härmed nöje att invitera till en Skåneresa under Kristi-himmelsfärdshelgen i maj 2009! Tordagen och söndagen går till transport (genom stor buss).

Kostnader och logi: Vi bor i Vandrarhem i Brantevik och Simrishamn. Leksands fågelklubb kommer att stå för resan. Var och en betalar dock sin övernattnings och sina måltider!

Fredagen den 22 maj möter vi Magnus Ullman för guidning på Österlen (se artikel!).

Lördagen den 23 maj får vi en visning i ”Kristianstads Vattenrike” av Anette Strand.

Således en kanonhelg!

Anmälan till reseledaren: staffan.myller@telia.com alt. tel. 070-322 23 45

Begränsat antal platser (48pers). Först till kvarn!

Välkomna!

Historien bakom bilden...

Foto & Text:
Kjell Bond

Denna historia utspelade sig i Olsnäs våren 2006.

Mina svärföräldrar har sitt sommarboende i Olsnäs samt en skogbeväxt tomt inklämd mellan två fritidshus. Denna vår hade de sett att flera av de höga tallarna och granarna hade börjat att torka och det fanns risk att de i någon storm skulle kunna blåsa omkull och träffa de intilliggande fritidshusen. Svärfar hade ”anlitat” hjälp från en man som var duktig på att fälla träd. Jag skulle komma och hjälpa till att kapa och dra ris e.t.c.

När jag kommer dit så hade ”gubbarna” redan hunnit fälla flera tallar och de hade satt sig för att intaga första fiket. Jag sitter med dem då jag får se ett par spillkråkor som oroligt flyger omkring de omkullsågade träden. Spillkråkorna var onaturligt närgångna varför jag började misstänka att de hade sitt bo i närheten. Jag frågade om det hade varit något bohål i de träd som de sågat ned men ingen hade sett något speciellt.

Vid en närmare undersökning så i den största tallen som nu låg på marken, fanns det ett spillkråkshål. Utanför på marken låg en spillkråksunge, säkerligen chockad men till synes oskadad. Den stora tallkronan hade dämpat fallet så att själva stammen vid bohålan hade inte träffat marken.

Spillkråka (*Dryocopus martius*)

Vad gör då en fågelskådare med en motorsåg i handen ?. Jo han plockar ut ungarna som finns kvar i hålet, sågar sedan loss ca 1,8 m från stammen där bohålet fanns. Därefter rullar han tillbaka boningen och reser det på samma stubbe där trädet stått. När detta är gjort lyfts ungarna tillbaks till bohålet i tron att detta var nog ett hopplöst försök.

Glädjen var stor då jag efter någon timme kunde konstatera att spillkråkföräldrarna accepterade min ”lösning”. De hittade tillbaks till bohålet och kunde konstatera att deras utsikt inte längre var lika bra men att de nu fått en marklägenhet med trädgård. Av tallriset byggde jag ett gömsle och kunde sedan under flera dagar se att ungarna matades ca 1 gång i timmen. Ungarna växte och lämnade sedan boningen. Om de har fortsatt sina karriärer som ”stuntbirds” eller inte förtäljer inte historien.

Spillkråka (*Dryocopus martius*)

En dag vid Brenäsviken

Staffan Müller

Brenäsviken restaurerades av kommunen 2006.

En grävmaskin muddrade ca 40cm av bottensedimentet. Från att ha varit en torrlagd starrmad blev den med åtgärderna förvandlad till en grund, men vattenfylld vik av Insjön. Syftet med våtmarken är att skapa bättre förutsättningar för sjöfågellivet i kommunen och genom ett intensivt betes skall också strandängen omformas till vadarmarker och målet är att såväl storspov som rödbena och tofsvipa skall häcka kring viken. Tyvärr har årets betesdrift uteblivit och vi måste sannolikt söka efter en ny djurhållare till nästa säsong. Det finns helt enkelt för lite kreatur i Ähl's socken!

Trots frånvaron av betesdjur så besöktes Brenäsviken av en kornknarr som spelade under hela sommaren. Tack vare ett högre vattenstånd i Insjön under 2008, jämfört med de föregående åren, så har våtmarken i alla fall varit bra för sjöfåglarna. Knölsvanen häckade i viken, men misslyckades med att få ut några ungar. Gräsanden fick 6 ungar som drog ut i Insjön i juli.

Vattenrallen hördes grymta i sommarnatten och just den fågelarten är en indikation på att restaureringen har lyckats.

Som ”gräde på moset” observerades också en årtakull i mitten av juli. 6 ungar kläcktes och efter den första veckan återfanns åtminstone 5 av ungarna. Årtan är ”drömarten” för en sjörestaure rare och fågeln ställer höga krav på sin bomiljö. Den lyckade häckningen avslöjar att Leksands kommun har lyckats med arbetet. Nu hoppas vi att stränderna kommer att hävdas bättre i nästa år. Då kanske såväl grågås, som skedand och rödbena kommer att göra årtan sällskap!

Grågås, (*Anser anser*)

Årta (*Anas querquedula*)

Foto: Kalle Bergström

Tofsvipa (*Vanellus vanellus*)

Foto: Bogdan Persson

Österlen i försommarskrud

Bild & Text:
Magnus Ullman

Välkommen till Österlen i försommarskrud!

Österlen är som vackrast alla årstider – och det gäller speciellt i skiftet maj/juni. Nästan alla fåglar har anlänt, grönskan är fortfarande skir, fågelkören ljuder öronbedövande, överallt blommar buskar och träd, och orkidémattorna breder prunkande ut sig. I torrare, sandigare partier blommar backsipporna.

Näktergalar smattrar, härmsångare exekverar sina smäktande, glidande toner och trädlärkor flöjtar mjukt och behagligt. På sina håll ljuder sommargyllingens fylliga vissling i den ljusgröna nyutslagna bokskogen och just från Brantevik och norrut har rosenfinken numera sin begränsade utbredning i Skåne. Två allvarligt hotade arter är höksångare och fältpiplärka, men än finns något eller några par kvar. I den mörka, skuggiga grönskan längs forsande vattendrag finns på många håll dessutom häckande försärla. Svart rödstjärt brukar vara lätt att hitta på sina traditionella häckplatser. Gulhämpling finns här och var men kan vara svårare att få fatt i.

Sedan några år är lövgrodan vanlig och varje försök till nattsångarlyssning hämmas allvarligt av den högljudda lövgrodekonserten. Betydligt försyntare – och också mycket sällsyntare – är klockgrodorna.

Över det hela svävar den gracila röda gladan, vanlig i större delen av Skåne och det gäller inte minst på Österlen! Under senare år har det också funnit en eller annan stationär ängshök i maj. Smådoppingens bubblande kan höras från många smågölar och också gråhakedopping häckar på några lokaler.

Även om vårens fågelflyttning börjar lida mot sitt slut kan fortfarande mängder med sångare, flugsnappare, skvättor, rödstjärtar och törnskator vara på väg – möts de av dåligt väder kan buskagen längs stränderna fullkomligt krylla av dem.

En art som knappt börjat sin flyttning upp till tundran är prutgåsen – och både prutgås och vitkindad gås kan passera Skånes sydöstra hörn i långa band så här i slutet på maj. Ett osannolikt skådespel!

Träd i försommarblomning – en smak av Österlen.

Under några korta dagars besök på Österlen kan man inte räkna med att hinna med alla fina fågellokalerna – de är för många. Väder, vind, ornitologiska önskemål och de senaste rapporterna får styra. Vid bra sträckväder är Kåseberga eller Sandhammaren lämpliga mål. Annars kan man promenera längs stranden vid Gislövshammar, Hylkan och Tjörnedala eller se vad som rastar vid Risteören eller Morfarshamn. Den breda sandstranden vid Målarhusen känns så exotisk att man knappt tror att man är i Sverige!

Några stora fågelsjöar finns inte på Österlen, däremot mindre våtmarker som Toremosse, Glimminge mosse, Torupa flo och Flodahusdammen. Gislövs Stjärna är en härlig skånsk lund med månghövdad fågelkör. Stenshuvud och den stora sandstappen Ravlundafältet är välbekanta lokaler som bara inte får missas!

Det är inte bästa tid för kaspisk trut, men det kan ändå vara värt att göra ett försök vid Revet i Simrishamn. Eller varför inte ett besök vid Glimmingehus? Ibland häckar tornfalk i de gamla murarna!

Också den mest inbitna fågelskådare på besök på Österlen brukar hänföras minst lika mycket av den frodiga grönskan i halvöppna, kuperade landskap med Östersjön som fond. Havets färg skiftar ständigt och utsikten mot Bornholm är aldrig sig lik från den ena dagen till den andra.

Höksångare (*Sylvia nisoria*) en av Österlens specialarter, blir allt sällsyntare

Foto: Per-Inge Mill
Lunnefågel, (*Fratrecula arctica*)

Islandsresan!

Per-Inge Mill

Det var med spända förväntningar och positiva tankar jag somnade i tältet sent på kvällen den 28 juli efter en lång dag med tåg, flyg, buss och färja. Rödbenan och strandskatan skrek ut sina varningsrop några meter från tältet, accenter i en alltid närvarande ljudkonsert av stormfåglarna som häckade på bergssluttningarna runt om oss. Vi var framme på Hemön, huvudö bland Västmannaöarna på Island, Bogdan Persson och jag. En hel vecka hade vi framför oss med siktet inställt på att fotografera fåglar. Och det hade börjat bra.

Foto: Per-Inge Mill, Tretåig mås, (*Rissa tridactyla*)

Västmannaöarna är unga vulkanöar. Hemön är inget undantag. Från en guidad turbot ser man fantastiska formationer, just nu intensivt koloniserade av häckande sjöfågel. Sillgrissla och tretåig mås dominerar här på sluttningarna som störtar rakt ner i havet. ”Hemma” på den enkla campingplats där vi placerat tältet välkomnades vi regelbundet av vadarna vi mötte redan första sena kvällen. Rödbenan poserade överallt. Mitt bland tält och bilar och utmed gator och gångstigar. Läcker att fotografera både på en staketstolpe och flygande på några meters avstånd. Strandskatorna låg inte långt efter i tillmötesgående. De fotogömslen vi tvingat ner i packningen kom aldrig till användning.

Foto: Bogdan Persson, Silltrut (*Larus fuscus*)

Silvertärna (*Sterna paradisea*)

Foto: Per-Inge Mill

Större strandpipare (*Charadrius hiaticula*)

Foto: Bogdan Persson

Kustlabb (*Stercorarius parasiticus*)

Foto: Bogdan Persson

Småspov (*Numenius phaeopus*)

Foto: Per-Inge Mill

Islands natur blev en fascinerande upplevelse för mig som inte varit där tidigare: Ingen skog, inga träd, mycket sparsam flora och stora vidder som lavaöknar alldeles utan liv förutom en grå, tjock lav. På bergstopparna som överallt finns inom synhåll ligger snön kvar även i juli, och på många platser finns glaciärer någon enstaka kilometer från bebyggelsen.

Ljungpipare (*Pluvialis apricaria*)

Foto: Per-Inge Mill

Vi lämnade Västmannaöarna och stannade till i Reykjavik. Parken med sjön mitt i staden var en idealisk plats för närgångna bilder av arter som vi inte är vana vid att komma så nära, t.ex. grågäss, silltrutar, vittrutar och änder. Riktigt skarpa porträttbilder är trevligt att knäppa, även om det är så enkelt som från en parksoffa.

Foto: Bogdan Persson

Rödspov (*Limosa limosa*)

Foto: Per-Inge Mill

Stormfågel (*Fulmarus glacialis*)

Foto: Per-Inge Mill

Från Reykjavik hyrde vi bil och utforskade landskapet norrut utmed kusten och ut på halvön Snaefellsnes. Utöver naturupplevelsen i det storslagna landskapet blev de följande dagarna en lyckosam kontakt med en rad fågelarter som vi lyckades komma i kontakt med nästan skratretande framgångsrikt. Bogdan studerade fågelboken och nosade sig till passande biotoper för den ena arten efter den andra: strömand, islom, simsnäppa, vittrut, vitvingad trut, enkelbeckasin, kärnsnäppa, gravand, större strandpipare, ljungpipare, svarthakedopping och smålom för att nämna några. "Icelandic bird guide (Hilmarsson)" kan förresten rekommenderas för den som tänker sig en resa i våra fotspår. Men de mest minnesvärda mötena var med silvertärna, rödspov, småspov, labb och rödbena. De fanns så rikligt och kom så nära att vi fick många riktigt bra bilder. Med nutidens digitala teknik och snabba objektiv och kameror blir det extra intressant att försöka få bra flyktbilder.

Vår härliga sommarvecka avslutade vi med att tälta utanför flygplatsen och mata silltrutarna i vattnet utanför Keflaviks samhälle, med pizza. De betalade tillbaka med stilfull luftakrobatik i vackert kvällsljus. Sedan återstod bara en nästan lika lång vecka hemma vid datorn med sortering bland bilderna.

Per-Inge Mill

Islandsresan den 28 juni - 4 juli 2008

Foto: Per-Inge Mill

Historien bakom bilden från Island...

Den vitvingade som stod i vägen

Bogdan Persson

Vi skulle leta reda på vittrutar. Dem hade vi inte kommit åt på Hemön och nu med hyrbil på fastlandet var det nästa uppgift vi gav oss själva.

Vid infarten till den lilla byn Grundarfjörður fick vi våran chans. Vid en vattensamling intill havet rastade ett gäng på 5-6 vittrutar (med några silltrutar) och mellan dem och vägen vi färdades på fanns en vall. Vi fick idén att gå bakom vallen och krypa upp på den och på så sätt smyga fram till vittrutarna. På själva vallen sitter dock en av fåglarna som vi räknar med att få skrämna iväg för att komma åt de andra. Vi går fram, men truten på vallen sitter kvar. Knäpper några bilder. Per-Inge går upp en liten bit längre bort, medan jag börjar allt mer koncentrera mig på truten på vallen. Den är visserligen ung, till skillnad från de som sitter nere vid pölen, men trutar är spännande just på grund av sina många dräkter. Kryper så upp på vallen. Krälar upp. Truten sitter kvar. Väl uppe är måsen och jag så nära varandra att jag får zooma ut för att den ska få plats i bilden. Trevliga bilder på vittrut, tänker man.

Färden fortsätter. Inne i Grundarfjörður stannar vi till för att äta lunch. Vi väljer att äta i fält på några klippblock intill en fiskefabrik. Det är gott om stormfågel, silltrut, gråtrut, någon skratmås och silvertärna som fiskar på bara några meter framför oss, och så naturligtvis vittrut. Men, vad är detta? Unga vittrutar ser ju inte alls ut som fågeln vi fotograferade på vallen en dryg halvtimme innan! Bläddrar i boken. Liknar onekligen en vitvingad trut (*Larus glaucoides*)! En ung vitvingad och jag har knäppt bilder som skulle platsa i vilken fågelbok som helst.

Läser man i boken så är vitvingad trut inte alls vanlig under sommarhalvåret på Island. Den häckar närmast på Grönland och syns här huvudsakligen under vinterhalvåret. Det här var den 2 juli.

Väl hemma skickar jag en bild till Klaus Malling Olsen för bekräftelse. Han svarar: ”En urtypisk vitvingad: Litet fiskmåshuvud, klen mestadels mörk näbb, samt mycket långa vingar som i längd bara kan jämföras med silltrutar av fuscus-formen. De fås inte bättre.”

Foto: Bogdan Persson

Ge Ditt stöd åt det nordiska arbetet för att bevara våra örnar.
Bli stödjande medlem "Örnfadder" i föreningen ÖRN-72!
Kostnaden är 100 kronor/år och beloppet kan sättas in på
plusgirokonto:
83 36 72 – 9 (ÖRN-72)
Medlemmarna erhåller tidskriften "KUNGSÖRNEN"
som ges ut 1 gång per år.

För mer info:
Bogdan Persson tfn. 073-800 87 20

Min finaste naturupplevelse

Foto & Text:
Tommy Snarf

Jag och Roland Snarf är ute för att söka vargspår i "Långsjöreviret" norr om Bjursås i Dalarna. Vi skidar på sjön Utgrycken. Plötsligt får vi se tre färska varglöpor ute på den snötäckta isen. Det är den ensamma alfahannen (tiken sköts under hösten älgjakt) och två valpar som gått på isen. Spåren delar på sig, valparna går norrut mot Trollberget och hannen viker av ner mot Rogsjön.

Mats Hallin naturbevakare på länsstyrelsen ringer och talar om att en varg nyligen har setts på Rogsjön. Vi förstår att det är samma varg som vi spårat, så vi beslutar oss för att sitta i skydd vid stranden och vänta. Den kanske kommer tillbaka och ansluter sig till valparna.

Det blåser kallt där vi sitter, minus 6. Vi fryser och jag ställer mig och kissar. Plötsligt hör jag Roland viska: "vargen kommer". Spänningen stiger. Vargen som har vinden i ryggen rör sig i sakta mak rakt mot oss, stannar upp och nosar då och då. Då 30-40 m från oss viker den av, går förbi oss och försvinner upp i skogen. Vi stod och såg vargen i 15-20 minuter. Vilken dag!

Bjursås 16 febr. 2008

Tomas Andersson, Grycksbo
Elvy Andersson, Grycksbo
Kalle Bergström, Falun
Lasse Bond, Visby
Kajsa Bond-Jenning, Lekсанд
Peter Bäcklin, Falun
Gunnar Dalmalm, Järfälla
Bengt Eriksson, Borlänge
Sara Fichtelius, Hudiksvall
Andreas Gärdsback, Djura
Ulla Haglund, Askim
Lars Hansson, Gävle
Thore Jacobs, Lekсанд
Ingalill Jacobs, Lekсанд
Per-Olov Jacobsson, Grycksbo
Bosse Kristoffersson, Insjön
Albin Sjö, Stumsnäs
Bertil Falk, Siljansnäs
Sebastian Falk, Siljansnäs
Åke Gustafsson, Mellerud
Peter Müller, Gislaved

*Leksands Fågelklubb välkom-
nar nya medlemmar till klubben*

Rolf Gram, Vedum
Anders Krüger, Falun
Bertil Larsson, Falun
Berndt Lindberg, Göteborg
Lena Lundkvist, Gagnef
Thomas Müller, Farsta
Marie Müller, Farsta
Torgny Olsson, Dala-Järna
Birgitta Olsson, Dala-Järna
Birger Plars, Siljansnäs
Marko Pulkkinen, Insjön
Anette Snarf-Hansson, Grycksbo
Bo Åkerblom, Insjön
Arne Öjefelt, Borlänge
Ellinor Öjefelt, Borlänge
Ann-Marie Öman, Lekсанд
Karin Östergren, Lekсанд

Backsvalan 2008

Staffan Müller

Det blev väl inte en särskilt god sommar för våra svalor.

Ett par veckor fint insektsväder i slutet av juli, var i alla fall någorlunda bra för de just utflugna ungarna.

Backsvalan kämpar i ”motvind” och har det besvärligt när grus- och sandtagen måste återställas till skogsmark med en måttlig lutning i terrängen.

Det är många år sedan det blev någon lyckad häckning i Sundet (tidigare kunde det häcka åtminstone 300 par där!) och i grustaget vid Heden, skräms backsvalorna bort av crossbanan som finns där.

Det säkraste stället för backsvalan är numera Bäckenhavn som årligen hyser ett hundratal bon. Ju större och färskare ras som sker i strandmassorna på våren, desto fler backsvalor verkar det bli!

Ytterligare ett bra ställe brukar det vara strax nedströms Marielundsbron i Djura. Här kan man återfinna ett 40-tal par under säsongen.

Ungdomsgruppen under Tomas Jonssons ledning, röjde för ett par år sedan en slänt på Tibblesidan av Älven. Hittills har det inte kommit några svalor till den restaurerade boplatzen.

Nedanför Rosn's lada på Edshult fanns det för några år sedan 5 par. Tyvärr är de borta sedan 2004.

Bergkvistsågen en ny men tillfällig häckningslokal glädjande i år, är att hela 83 par backsvalor häckade på jordhögarna som är upplagda på Bergkvistsågen. Tyvärr skall högarna bli fyllnadsmassor i Älven. Nästa år blir det nog ingen häckning där.

Årets resultat:

Bäckenhavn < 61 par

Bergkvistsågen < 83 par

Marielund < 22 par

Foto:
Katarina Paunović

Iakttagelser vid en kungsörnshäckning

Torbjörn Franc

På ”vårkanten”, år 2008 konstaterades att boet var lite påbyggt med nya kvistar och att det senare låg en ruvande örn i detsamma.

Den 16:e juni har jag nöjet att följa med de mycket kunniga, erfarna och duktiga ringmärkarna Alf Nordin, Gunnar Lind och Bengt Warensjö till några reden för att ringmärka de ungar som finns och som nu har kommit till lämplig ålder för märkning.

Efter en rejäl klättring till det första boet, som ligger i en bergsslutning, konstateras det, att det var en dubbelkull! Dessa ungar märktes, mättes och vägdes, som det alltid görs vid ett sådant tillfälle. Det visade sig att det var, för fåglar, stor skillnad i vikt (900gr). Den större vägde 2700 gr och fick ringarna med nr 266 S och N 4580, den mindre 1800 gr. ringarna med nr 267 S och N 4581

Alla trodde att den mindre inte skulle överleva, vilket föranledde mig till att följa, av intresse, utvecklingen på lämpligt avstånd, ca 400-500 m utan att störa, och på de tider jag befann mig i Härjedalen på den orten. Döper den större för 1:an och den mindre för 2:an i texten.

1-5 juli

Är på plats ett par gånger om dagen och c:a 2 tim/g. Ser de adulta flertalet gånger dagligen. Skillnad i färg på ungar är tydlig, 2: ans hjässa börjar bli mörkare medan halsen fortfarande är dunig och vit. 1: an är redan mörk samt tränar och flaxar flitigt. Båda tigger ständigt högljutt. Det tillförs mat med jämna mellanrum. 1: an äter mycket själv och ser till att 2: an håller sig på avstånd. Jagar bort den vid närmande, men inga våldsamheter förekommer, hackning el. dyl. Vid ett tillfälle ser jag en adult komma med en hare som den lägger i redet och lämnar detsamma omg. Ca 2 min. senare kommer förälder två (mor?) utan mat, men sätter sig för att mata. De blir båda matade och då får 2: an den större delen! Och jag ser hur krävan växer och blir välfylld. När mor lämnat blir det putsning och tillrättaläggning av fjäderskruden. 1: an sträcker ut vingarna och sträcker på sig. Senare tar både en ”tupplur” och smälter maten i lugn oro. Lämnar stället d.5:e juli, och konstaterar vid sista studien, att båda såg ut att må mycket gott.

27 juli

Kl.7-9. Putsade, flaxade och tiggde flitigt. Krävan ser tom ut.

Kl.13. Våldigt varmt (29C)... Krävan fylld igen och det fanns lite mat som den åt av, men mest stilla i den del av redet som är i skugga.

Kl.20-21. Krävan fylld och lägger sig och vilar för natten

28 juli

Kl.9-10. Fortfarande mycket varmt... Ser en adult över berget. Den levererar mat, troligen orrtupp. Tycker mig se ”lyran”. Äter nu själv flitigt.

Kl.19-20. Sitter mest stilla i värmen... Ser krävan dåligt p.g.a. att den sitter med ryggen mot mig, men uppfattar den som halvfylld.

9 juli

Kl.9-13. Krävan tom och ingen mat levererades! Putsar sig och vilar och allmänt lugn.

Kl.16. Ännu ingen mat, krävan tom.

Kl.20. Samma förhållande, tom kräva och mest stilla. Verkade som den lägger sig för nattsömn? Jag blir lite orolig.

30 juli

Kl.9-11. Krävan åter välfylld till ”bristningsgräns” (skönt, jag blir åter lugn). Putsar sig och tigger flitigt och håller sig i den lilla skugga som finns, fortfarande mycket varmt (25C i skuggan). Ser adult och 1:an passera boet.

31 juli

Kl.9-12. 24C, krävan tom och ingen mat kommer, ligger mest och vilar.

Kl.18.30. Åter välfylld kräva, glad och lyckligt hoppande och flaxande.

1 augusti

Kl.8-10. Sitter mest stilla och tigger, krävan halvfull. Lägger sig osynlig och jag lämnar.

Kl.14. Mest stilla, tiggande och putsande... Jag är där en kort stund denna gång och lämnar p.g.a. att folk är i antågande (fiskare).

Kl.18-19. Sitter likt en ”profet” på bokanten med välfylld mage, en härlig syn.

2 augusti

Kl.8.30. Berget täckt av dis/dimma så det går inte att se något.

Kl.13. Fortfarande råder samma förhållande, men ser i en tillfällig ”glugg” ungen vilande, nu tom mage.

Kl.19. Ännu lika, ser inte något och inte hör jag något tiggande heller.

3 augusti

Kl.9-10. Regnat hela natten, samt en rejäl hagelskur kommer på morgonen. Sitter stilla med huvudet under vingen. Tittar upp emellanåt, men med ryggen mot mig, så jag ser följaktligen inte om krävan är tom eller fylld.

Kl.13 Fortfarande ihållande regn... Sitter mest med huvudet under vingen.

Kl.19. Samma förhållande.

4 augusti

Kl.7-9 Kallare nu, 7C. Det regnar och jag ser inte ungen först. Det visar sig att den ligger och trycker men vaknar, sträcker sig, samt flitigt flygtränar med flaxande och hoppande. Värmer sig efter den regniga och kalla natten (?) Verkar dock pigg efter rådande förhållande

Kl.16-18. Fortsatt regnigt... Ungen rör sig flitigt och krävan något svälld. Verkar vara pigg, ständigt tiggande.

5 augusti

Kl.8-10 5C. Den vanliga rutinen, putsning och tiggande... Ingen mat och krävan ser ut att vara tom. Kl.9.30 kommer mat, orrhöna, föräldern matar lite, men lämnar boet snart och tar med gamla matrester, och låter ungen få äta själv, vilket den klarar galant.

Kl.16-18. Ser ut att må väl, krävan lite ”spänd” fortfarande efter dagens ätande och ett fortsatt tiggande.

6 augusti

Kl.7-9. 6C. Magen ser tom ut, men den äter resterna av tidigare levererad fågel, tigger och putsar sig.

Kl.16-18. Krävan verkar åter tom, men den tränar och hoppar flitigt, mer än någon gång tidigare. Blir underhållen av ett mindre antal trastar som den nyfiket intresserar sig för. En nötskrika sitter också och iakttar 2:an en längre tid på en gren vid boet, ser nog en chans till en eventuell matbit, om tillfälle ges.

7 augusti

Kl.7-10. 10C. Magen tom, men ungen flaxar och tigger regelbundet.

Kl.16-18. Krävan äter välfylld och ungen tränar sina vingar. 1: an kommer på besök och sitter på en berghylla bredvid. Båda spanar in all rörelse runt boet med intresse, trastar, småfåglar samt en tornfalk som passerar i lufrummet över dom. Båda tigger med jämna mellanrum. Ser ingen adult under dagen.

8 augusti

Kl.6-8. 9C och lätt regn... Sitter hela tiden stilla med ryggen mot mig och följaktligen ser jag inte om den ätit. Putsar sig.

18-19.30. Befinner sig på en del av boet som gör att den knappt är synlig. Visar sig senare och jag ser att den troligen inte ätit?

9:e augusti

Kl.7-10.30 1C (!) Mest stilla, tom mage... Senare några fingerade anfall, i detta fall mot lösa kvistar, som ungen tar tag i med klorna och flyttar omkring med ett flaxande.

Kl.16-18 Ser att adult lämnar ungen och att den just fått mat, ser inte vad. Äter duktigt och ser pigg ut. Flyttar sig till sin favoritplats mot berget och sitter sedan stilla och smälter maten.

10 augusti

Lämnar tyvärr platsen för att åka hem och göra det som jag åtagit mig att uträtta på ”hemmavakten”. Åker naturligtvis, innan jag lämnar på morgonen, till boplaten för att se hur det är. Allt ser bra ut, pigg och med fylld kräva. Har nu fått mörk hjässa men ännu mycket vit hals.

21 augusti

Kl.19. Ungen ser mager ut och är mycket lugn och stilla. Försöker ”skita”, men det kommer ytterst lite. Har den inte fått mat på länge? Kris?

22 augusti

Kl.9-12. Sitter mest stilla, mindre putsning än vanligt och ser allmänt ”ruggig” ut men tigger flitigt. Vid elvatiden försöker den att få ut något att äta av skinnet av en orrtupp (ser ”lyran”), men det finns inget kött kvar.

Kl.18-20. 1: an är åter på plats på en berghylla bredvid redet. Båda sitter mest stilla, tigger lite, båda ser ut att ha tom mage!!

23 augusti

Kl.8-10. 5C. 1: an på hyllan igen, magarna ser tomma ut. Båda tigger, putsar sig och sover med jämna intervaller. Kl.9 lämnar 1: an och flyger mot väster. Från det hållet har f.ö. nästan undantagslöst de adulta kommit med byte! Troligen söker 1:an upp dom i det området.

Kl.18-20. 1: an åter på hyllan... Flyttar sig senare till bobalen och 2: an går genast undan med utspända vingar. 1: an söker bland resterna i boet, men hittar inte något ätbart, mest benrester och inget kött. Flyttar sig åter till berghyllan. Båda tigger som vanligt ihärdigt. Båda verkar sova när jag lämnar, 1:an upprätt, 2:an med huvudet under vingen. Det är bara några grader varmt. Jag börjar bli orolig för den fortsatta utvecklingen, ingen mat och kallare väderlek.

24 augusti

Kl.7-8 –1C. 1: an ej kvar, 2: an verkar sova vid min ankomst men vaknar upp och putsar sig lite, tigger ansträngt och verkar ”klen”. Tom mage?

Kl.13-15. Fortfarande tom kräva... Rör sig flitigt men flaxar med vingarna endast en gång och då mycket ansträngt, orken verkar inte finnas längre.

Kl.18-19. Ingen mat, sov och tiggde om vartannat.

Jag har nu inte sett till de adulta och inte heller någon mat i boet de sista fyra dygnet. Troligen har 2: an varit utan mat även någon dag innan jag anlände. Ser detta som mycket oroande. Kan föräldrarna ha insett, att det börjar bli för sent på året för att den skall klara sig? Eller har tillgången på bytesdjur avtagit?

25 augusti

Kl.7-9 2C. Fortfarande samma situation som tidigare, mest stilla och tom mage...

Kl.10-12. 1: an på besök i en halvtimme på hyllan bredvid och de tigger som vanligt ihärdigt, men ingen föda kommer. 2: an rör sig väldigt lite.

Kl.19-20. Håller sig mycket lugn. Gör en rörelse med huvudet som jag inte sett tidigare. Ser ut som krampaktiga, ansträngda rörelser för att svälja, ser otäck ut, kanske ett ben i halsen? Efter detta ser det ut att den lägger sig för att sova och då på sin favoritplats.

26 augusti

Kl.7-9. 8C. Det har regnat sedan kl. 3, och dimman ligger tät, går inte att se boet och dessutom hör jag inget tiggande.

Kl.11-12. Slutat att regna och dimman har lättat... Ser inte ungen och det verkar livlöst, ingen rörelse eller ljud! Har den slutat sina dagar?

Kl.19-20 Fortfarande inget liv...

27 augusti

Kl.9. Åter på plats och konstaterar fortsatt tysthet, varför jag beslutar mig för att ta mig upp till redet, trots min dåliga balans, men detta tog jag som ett ”kall”. Tar mig efter en längre tids klättring fram för att konstatera 2: ans öde. Jo, tyvärr har den lämnat ”jordelivet” och det på sin favoritplats och med något utfällda vingor med huvudet mot bergssidan.

Ett tråkigt slut, men naturen har ”sin gång”. Kanske den inte hade klarat sig ändå, så sent på året. Den hade behövt växa till sig i ytterligare några veckor för att kunna lämna bohyllan flygande, och sedan lära sig jaga och skaffa föda på egen ”klo”, medan hösten och kylan är på snabb frammarsch.

Den var fortfarande vit på halsen, men övriga dräkten hade tagit färgen som fullfjädrad juvenil.

Lillörnen, som här hålls upp av Alf Nordin
Foto: Torbjörn Franc

Limsjöartikel

Tyvärr fick fotografgruppens presentation av Limsjön stå på kö detta nummer, på grund av platsbrist. Men, den kommer i vårens nummer!

Berguven inventeras i hela landet under 2009

Bogdan Persson

Varje år utser SOF (Sveriges Ornitologiska Förening) en, eller ett par arter som skall inventeras i hela riket. Vi i Leksand har ibland varit med och ibland inte. Naturligtvis finns inte alla fåglar i Leksand och en del är det således meningslöst att inventera i kommunen. Vem skulle exempelvis komma på tanken att kamma igenom kommunen för att leta efter häckade fjällabb, eller ängshök? Men, i den mån det känns meningsfullt så borde LF vara med på dessa riksinventeringar varje år.

Arten som ska inventeras år 2009 är Dalarnas egen landskapsfågel, berguven. Kanske inte någon art man ska ha allt för stora förhoppningar på, med tanke på att den enda kända häckningen i kommunen sedan andra världskriget skedde år 2000. Men, det är möjligt att en fågel med så pass undanskymd tillvaro kan finnas häckande någonstans, utan att vi känner till den.

Därför vill vi att Du som är ute och skådar, dag- som nattetid, håller ögonen och kanske framförallt öronen öppna, efter berguven.

Bra tid att leta efter uv är slutet av januari – början av mars, då uvparet ropar i reviret. De ropar intensivast vid solnedgången samt igen sent på kvällen, enligt råden vi fått. Även gryningen kan vara en bra tid för den som är vaken då. En andra chans får man när ungarna börjat tugga mat från och med midsommar till slutet av juli.

Lär dig uvarnas revirläte, samt ungarernas tiggläte på klubbens hemsida:

www.fagelklubben.leksand.nu

Kan Du dessa läten, då är Du väl förberedd för att inventera berguv. Rapportera eventuella fynd till Henry Pollack på tfn. 0247-409 64, eller e-post: zyq693p@tinet.se

Foto: Kalle Bergström
Berguv (*Bubo bubo*)

Rovfågelsträck i Thailand

Bogdan Persson

Under några heta dagar i mitten av oktober 2007 hade jag nöjet att vara med och följa rovfågelsträcket i södra Thailand. Landet är ett välkänt turistmål för svenskarna, men relativt okänt som mål för fågelskådare (även om det håller på att ändras). Fågelklubben hade för något år sedan nöjet att besöka flera av landets stora nationalparker och vi möttes av en artrikedom som få av oss har upplevt tidigare. Själv har jag skaffat mig ett antal mycket goda bekantskaper i landet och återvänder gärna dit på semester. Tubkikaren följer naturligtvis med, liksom handkikaren och kameran.

Jag tillbringade denna oktober några soliga höstdagar i trakterna kring staden Chumphon som ligger någonstans halvvägs mellan Bangkok och den välkända turistorten Phuket, dvs. långt ifrån de båda - en hel nattresa med buss. Malackahalvön som utgör en brygga mellan Asien och Australien, över de indonesiska öarna, smalnar här av rejält och "tratteffekten" gör att flyttande rovfåglar koncentreras i höga antal.

Rovfågelsträcket domineras av flera små hökarter, samt den östliga rasen av bivråk. Även om den utseendemässigt skiljer sig ganska stort, så betraktas den som en ras av bivråken. Skruvar på flera tiotal individer kom stötvis över oss som spanade från "Radar hill", en av flera knallar som reser sig så där 100 meter över det i övrigt rätt så platta landskapet. Platsen ligger några km utanför Chumphon.

Foto: Bogdan Persson

De små hökarna vållar problem för en som inte har möjlighet att skåda här allt för ofta. Erfarenhet krävs. Värdefull hjälp får man av hökarnas uppträdande. I alla fall när man ska skilja åt kinesisk och japansk hök. ”Kineserna” flyttar i flock och ibland kan man se hundratals i samma skruv. Hannarna har dessutom påfallande svarta vingtoppar, ja nästan hela handen är svart. ”Japanerna” kommer en och en. Deras hand är något bredare och stjärten lite längre, men det krävs erfarenhet innan man får känsla för det här. När man väl ser honor och ungfåglar blir man ganska ställd. Inte nog med det: Ibland dyker det upp en och annan Shikra. Det finns ytterligare några små arter av hök som kan tänkas dyka upp, men jag ska inte krångla till det mer än så här. Duvhök fick vi också se.

Bland övriga rovisar blev det några ”crested serpent eagle”, en vitbukig havsörn (som egentligen är en stannfågel), några bruna kärrhökar, någon pilgrimsfalk och så en helt vanlig ormråk (om än av rasen vulpinus). Just den sistnämnda vållade en del upphetsning bland skådarna. Ormråken förekommer i Thailand men så här långt söderut är den mycket sällsynt och på denna lokal är den överhuvudtaget aldrig noterad. Jag fick den på bild!

Foto: Bogdan Persson

Strax utanför Chumphon var det organiserad fågelskådning för allmänheten. På ett öppet fält har man riggat upp ett avlångt ”partytält” som skydd mot solen – ett måste om man ska skåda timme efter timme stående på öppet fält i Thailand. Extra kul var det att se så många barn och ungdomar som var delaktiga. Man gör sitt bästa för att väcka barnens intresse för fåglar. Barnen deltar givetvis inte på samma sätt i själva skådandet, men man sysselsätter dem i olika slags hantverk som har med fåglar att göra. Jag fick se många vackra fågelteckningar på tröjor och annat, som barnen på plats hade gjort. De allra yngsta följer bara med och leker. Man önskar man kunde se liknande uppslutning av alla generationer även hemma i Sverige och inte minst i Leksand. Evenemanget är årligt återkommande och intresset för det bara växer såväl bland thailändska som utländska fågelskådare.

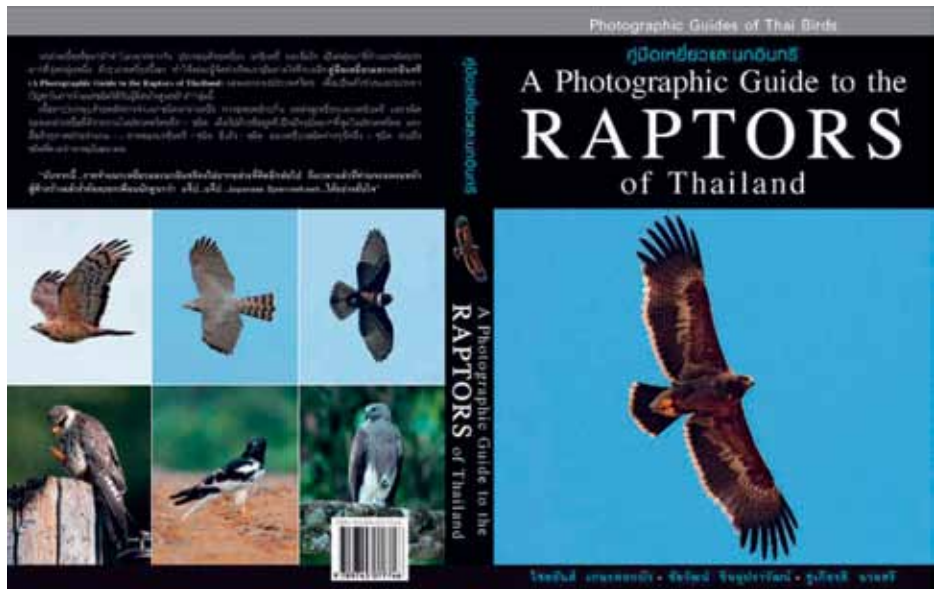
Foton detta uppslag: Bogdan Persson

Chinese sparrowhawk (*Accipiter soloensis*)

Vilken litteratur finns tillgänglig om man vill klara av att artbestämma Thailands rovfåglar? Naturligtvis kommer man en bit på väg med Craig Robsons *"A Field Guide to the Birds of Thailand"*, men handen på hjärtat så är en del av det målade bildmaterialet av undermålig kvalitet. Ska man få känsla för rovfåglars utseende så behövs det något mer. Det förmodligen bästa verket som finns i dagsläget är den tämligen nytugivna *"Birds of Prey of the Indian Subcontinent"* (Naoroji/Schmitt). Trots att boken egentligen beskriver Pakistan, Indien och Bangladesh, så hittar man i den i stort sett alla rovfåglar man kan tänka sig se i Thailand. Nackdelen med boken är kanske att den är lite väl stor och tung för att ha med på en flygresor eller ute i fält, med sina 1850 gram.

Goda nyheter är att Leksands Fågelklubb nu fått möjligheten att erbjuda en helt nytugiven bok på temat: *"A Photographic Guide to the Raptors of Thailand"* (Kasorndarkbua/Chinuparawat/Nualsri). "Thai Raptor Group" står bakom utgivningen. Boken är förvisso på thailändska, men namnen på arterna står även på engelska och latin. Dessutom upprepas de engelska namnen under varje bild. Och detta är egentligen en bildbok som hjälper en få den rätta känslan för hur dessa fåglar ser ut i verkligheten. Sittande, i flykt och i olika dräkter på totalt 445 färgfotografier fördelade på 55 arter. Utbredningskartor finns för varje art.

Boken är relativt lätt med sina 560 gram och 328 sidor i något som påminner om format A5. Pärmen är mjuk. Troligen är vi de enda som säljer boken i Sverige. Priset blir 395 kronor, varav 60 kronor går till örntuffodringen i Leksand. Räkna dock med mellan 2 veckor och upp till 2 månaders leverans. "Brinner det i knutarna" för att du är på väg till Thailand, så hör av dig till mig så ska vi se vad vi kan ordna. Boken beställer du genom att betala in 395: - på klubbens bankgirokonto 456-4373. Märk beställningen med "Raptors of Thailand". Glöm inte Ditt namn och leveransadress.

Mer om Thailand Raptor Group och dess arbete finner du på följande webbsida som delvis är på engelska:

Leksands Fågelklubb tackar företagen som stöttar örnutfodringen i Leksand

Orsa Björnpark

Rovdjur på riktigt!

Orsa Björnpark är ingen vanlig djurpark. Här lever djuren i sin naturliga vildmarksmiljö på väl tilltagna ytor.

Vid besöksramper och längs parkens gångvägar kommer du djuren nära, men glöm för den delen inte att ta med kikare. Den vackra utsikten får du på köpet!

I Björnparken lever, förutom skandinavisk brunbjörn, även vargar, lodjur, järv, berguvar, rödrävar, våra gigantiska

Kamtjatkabjörnar Peter och Sofia, och två underbara sibiriska tigrar.

Världens största kattdjur regerar på toppen av Grönklittberget!

Orsa Björnpark är öppen
varje dag året om!

För frågor om öppettider och priser, ring till
Rovdjurscentrum/Designorg Trä, tel 0250-462 08

Välkommen!

Orsa Björnpark

www.orsagrönklitt.se Tel vx 0250-462 00

CLAS OHLSON

ÖHRNS
MÅLERI AB LEKSAND

Leksands Fågelklubb

Styrelsen

Ordförande

Staffan Müller 070-322 23 45 staffan.myller@leksand.se

Sekreterare

Petrus Tengner 0247- 349 99 petrus.tengner@leksand.se

Kassör

Mats Kaij 0247 - 136 03 lfkaij@gmail.com

Ledamöter

Bogdan Persson 0247 - 154 76 bogdan.persson@telia.com

Ingela Spegel- Nääs 0247 – 505 14 ingela.spegel-naas@leksand.se

Vårt program hittar du i bilagan till tidningen, samt på hemsidan

Projektansvariga

Projekt berguv

Henry Pollack 0247 - 409 64

Projekt Limsjön

Staffan Müller 070-322 23 45

Projekt Slaguggla/tornfalk

Henry Pollack 0247 - 409 64

Projekt Storlom

Ingela Spegel-Nääs 0247 - 505 14 ingela.spegel-naas@leksand.se

Gryssenstugan

Ulla Britt Larsson 0247- 210 91 ulla.21091@telia.com

Hemsidan:

Kalle Bergström 023 - 25738 kb1@telia.com

Studiekontakt:

Conny Land 0247 - 225 45

Trivselkommittén:

Ulla Britt Larsson 0247- 210 91 ulla.21091@telia.com

Pilgrimsfalk:

Lasse Nilsson 070- 329 13 57

Programkommitté

Staffan och Bogdan samt Conny Land

Våra övriga projekt och projektansvariga
hitar du på klubbens hemsida
www.fagelklubben.leksand.nu

